Komise pro nauku víry Španělské biskupské konference schválila a zveřejnila na začátku roku 2026 **doktrinální poznámku o roli emocí v aktu víry. Pro tuto Poznámku zvolili španělští biskupové název Cor ad cor loquitur** – Srdce promlouvá k srdci – což bylo kardinálské heslo svatého Johna Henryho Newmana, kterého v rámci Jubilejního roku, 1. listopadu 2025, papež Lev XIV. prohlásil za učitele církve.

V posledních letech lze pozorovat v mnoha evropských zemích známky oživení křesťanské víry, zejména mezi mladými lidmi. Dokladem toho je enormně zvýšený počet křtů o velikonoční Vigilii. Tito lidé přicházejí do církve s otevřeným srdcem a mají zájem o opravdový duchovní život založený na živém vztahu s osobním Bohem, který poslal svého Syna, aby se stal jedním z nás. Tento duchovní život chápaný jako setkání s Bohem „od srdce k srdci“ ovlivňuje člověka **ve všech jeho rozměrech**: citovém, intelektuálním a vůle. A je velmi důležité, aby člověk našel v duchovním životě rovnováhu mezi těmito aspekty a nepropadnul nebezpečí „emocionálního“ redukcionismu víry, který vede k neustálému hledání duchovního uspokojení.

V dnešní době se zkušenost víry u mnohých soustřeďuje právě na emocionální a citový svět. Předkládaná Poznámka španělských biskupů mluví o potřebě regulovat a rozlišovat emoce, protože se někdy mohou stát i překážkou duchovního růstu. Zároveň ale v závěru vyzývá k přijetí víry v celé její šíři, a tedy k uznání a ocenění významu emocí a citů v rámci zdravé emocionality, což umožní proměňující a uzdravující setkání s Kristem „od srdce k srdci“.

Přeji všem čtenářům, aby nás četba tohoto dokumentu obohatila v našem osobním duchovním životě a přinesla nám nové impulzy, pokud pracujeme s druhými a vedeme je k hlubšímu a zdravějšímu prožívání jejich víry.

+Zdenek Wasserbauer

pomocný biskup pražský

Cor ad cor loquitur („Srdce promlouvá k srdci“)
Doktrinální nóta o úloze emocí v aktu víry

1. *Cor ad cor loquitur* bylo kardinálským heslem svatého Johna Henryho Newmana, nedávno prohlášeného učitelem církve. Inspiroval se přitom svatým Františkem Saleským, který definoval duchovní život jako setkání s Bohem „od srdce k srdci“,[1] jako pohyb od Božího srdce k srdci člověka a naopak, od lidského srdce k srdci Božímu, a jako neustálou výměnu, která se člověka dotýká ve všech jeho dimenzích: citové, intelektuální i volní.[2] Ježíš sám, když se ho ptají na hlavní přikázání Zákona, říká: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí“ (Mt 22,37). Víra zahrnuje celou lidskou existenci, neboť spočívá v odevzdání „celého“ člověka Bohu jako poslušné a svobodné odpovědi na zjevení (srov. Řím 1,5; 16,26).[3] To Bůh se ujímá iniciativy, vychází člověku vstříc a předchází ho svou milostí, aby se lidské srdce s vnitřní pomocí Ducha Svatého obrátilo a směřovalo k Bohu, a tak s ním mohlo vstoupit do důvěrného společenství.[4] Vedle aspektů postavených na důvěře (spolehnutí se na Boha) se přitom ve víře vyskytují také prvky poznání (přilnutí k Bohu, vyznání víry) i prvky emoční a citové (mezi nimi například duchovní radost, láska nebo pokoj).

2. My, biskupové Komise pro nauku víry při Španělské biskupské konferenci, předkládáme tyto úvahy o celistvosti zkušenosti víry, která je plodem setkání se skutečnou tváří vtěleného Ježíše Krista: „Bůh z Boha, Světlo ze světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, nestvořený… On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe. Skrze Ducha Svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem“ (*Nicejsko-cařihradské vyznání víry*).

Pastorační motivace této úvahy

3. V posledních letech lze pozorovat znamení, která naznačují oživení křesťanské víry zejména mezi španělskou mládeží tzv. „generace Z“, tedy digitálních domorodců narozených mezi polovinou 90. let a prvním desetiletím 21. století. Církev oceňuje tvořivost různých iniciativ prvního hlásání, které Duch Svatý probouzí v mnoha církevních hnutích a sdruženích, aby se tak mnoha lidem zprostředkovalo setkání s Kristem nebo oživení jejich víry. Tyto nové metody a nástroje evangelizace představují závan čerstvého vzduchu pro církev, která se jako matka znovu a znovu vydává „na cestu, aby vyvedla lidi z pouště na místo života, k přátelství s Božím Synem, k tomu, který dává život, a to život v plnosti“.[5]

---

[1] Srov. František Saleský, *Pojednání o lásce k Bohu,* kniha X, 3 a 9.

[2] Srov. John Henry Newman, *Esej ke Gramatice souhlasu* (*Ensayo para contribuir a una Gramática del Asentimiento,* Encuentro, Madrid 2010).

[3] Srov. *Katechismus katolické církve,* 142–143.

[4] Srov. Druhý vatikánský koncil, dogmatická konstituce *Dei verbum,* 5.

[5] Benedikt XVI., list *Porta fidei* (2011), 2.

Církev oceňuje tvořivost různých iniciativ prvního hlásání, které Duch Svatý probouzí v mnoha církevních hnutích a sdruženích, aby se tak mnoha lidem umožnilo setkání s Kristem nebo oživení jejich víry.

4. Ve všech těchto metodách hrají ve větší či menší míře důležitou úlohu emoce a pocity, které vyvolávají první „dopad“ na člověka a vedou ho k tomu, aby se obrátil a přilnul ke Kristu. Navázat na to pak musí formování křesťanského života s Pánem, učednictví v církvi a apoštolát věřících jako svědků zemřelého a zmrtvýchvstalého Krista uprostřed světa. Ani mezi zastánci těchto zážitků však není málo těch, kdo varují před rizikem „emotivistického“ redukcionismu víry, který mnoho lidí vede k tomu, že se stávají konzumenty zážitků s velkým dopadem a nenasytnými hledači uspokojení duchovních pocitů. Hlásání Krista si přitom neklade přímo za cíl vyvolávat pocity, ale svědčit o události, která proměnila dějiny a dokáže proměnit život každého člověka tak, že zaujme ústřední místo v jeho životě: „Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3,16). Právě v tom spočívá onen veliký dopad, který obnovuje mysl a myšlení, rozšiřuje obzor svobody a dává životu nový smysl a z něj vyplývající novou soudržnost lidského jednání.

5. V určitých obdobích církevních dějin se váhy nakláněly buď k intelektuálnímu souhlasu se zjevenými pravdami, anebo k angažovanosti a jednání, s dopadem na duchovní život věřících, teologickou reflexi, katechezi i apoštolát. V dnešní době se ovšem zkušenost víry soustřeďuje na emoční a citový svět člověka, což lze interpretovat jako jedno ze „znamení doby“ nebo jako volání po obnově významu citů a po jejich začlenění do křesťanského života, aniž by se tím oslabovala úloha rozumu. Zároveň si uvědomujeme potřebu emoce regulovat a rozlišovat, protože mohou být pro duchovní růst i na překážku.

6. Jako biskupové této komise a jako pastýři Božího lidu tedy pozitivně hodnotíme vše dobré, co tyto metody prvního hlásání přinášejí v prostředí silně sekularizované společnosti, a předkládáme tuto nótu s cílem pomoci při rozlišování a doprovázet zrání těchto apoštolských zkušeností, aby mohly růst a lépe sloužit množství lidí, kteří se přibližují k církvi – jako samařská žena – a hledají „pramen vody tryskající do života věčného“ (Jan 4,14).

Věřit srdcem

a) Absolutizace emocí v postmoderní době

7. Odborníci a analytici naší doby upozorňují, že v takzvané postmoderní kultuře došlo k absolutizaci citovosti, která je redukována jen na pocity a emoce. Hovoří se dokonce o její iracionalitě, což bylo označeno jako „emotivismus“,[6] tedy redukce citovosti na emoci. Postmoderní člověk odmítá racionalistický objektivismus a stává se emotivním subjektem, který přechází od „myslím, tedy jsem“ k „cítím, tedy jsem“ –

[6] Srov. Alasdair MacIntyre, „Emotivismo: contenido social y contexto social“, in: id., *Tras la virtud* (Austral, Barcelona 2013), 40–55.

od „logos“ k „emoci“. City a emoce ovšem, byť i ony k afektivnímu světu patří, nejsou schopny postihnout ho v jeho celistvosti.

8. „Emotivistický“ člověk se cítí roztříštěný, protože emoce samy o sobě jsou nesouvislé a nemohou mu nabídnout ucelený pohled na realitu. Cítí se dezorientovaný, protože se v každém okamžiku nechává unášet emocemi bez jakéhokoli horizontu a ztotožňuje se s nimi,[7] žije pohlcen bezprostředností a nestálostí, absolutizuje daný okamžik (dokud trvá daná emoce). V duchovním životě takový „náboženský emotivista“ podřizuje víru intenzitě emocí, redukuje ji na míru pocitu[8] a podle toho, jak příjemně může působit, což se ještě umocňuje, jde-li o sdílené zážitky. Je ovšem důležité nezaměňovat tyto prožitky s mystickým vytržením nebo zážitkem duchovní radosti, který u svatých doprovází soukromé zjevení. Již roku 2003 varovala Španělská biskupská konference v *Direktáři rodinné pastorace ve španělské církvi,* že „toto pojetí (čistě ‚emotivistické‘) hluboce oslabuje schopnost člověka budovat vlastní existenci, protože řízení vlastního života svěřuje momentálnímu rozpoložení a není schopen jej zdůvodnit. Tato funkční nadřazenost emočního impulsu v nitru člověka bez jiné orientace, než je jeho vlastní intenzita, s sebou nese hluboký strach z budoucnosti i ze všech trvalých závazků.“[9]

> *Rozhodující však je najít v duchovním životě rovnováhu mezi intelektuálními, volními a citovými aspekty. Pocity nelze oddělit ani od pravdy, ani od dobra.*

9. Je třeba mít na paměti, že emoce a pocity hrají v lidském i duchovním životě důležitou úlohu. Lidské tělo i emoce jsou významnou součástí psychického a duchovního života člověka. Emoce nelze ignorovat ani zlehčovat, protože jsou nedílnou součástí naší existence. Rozhodující však je najít v duchovním životě rovnováhu mezi intelektuálními, volními a citovými aspekty. Pocity nelze oddělit ani od pravdy, ani od dobra. V tomto ohledu papež František v encyklice *Lumen fidei* (2013) uvedl:

> Víra bez pravdy nezachraňuje, nedává našim krokům jistotu. Zůstává jen krásnou pohádkou, projekcí našich tužeb po štěstí, něčím, co nás potěší jen do té míry, v jaké chceme klamat sami sebe. Anebo se redukuje na krásný pocit, který utěší a zahřeje, ale je podroben proměnám naší nálady i rozmanitosti doby a nedokáže být v životě stálou oporou.[10]

10. Na druhé straně je „emotivista“ snáze manipulovatelný. Mnohé současné společenské i politické projevy často apelují na emoce (strach, naději, rozhořčení) s cílem vyvolat určité chování a podporu. Také v duchovním životě existuje nebezpečí, že se budeme snažit vyvolat určité chování prostřednictvím „emocionálního bombardování“, což lze považovat i za jistou formu „duchovního zneužívání“. Takové zneužívání se může projevovat jako „emocionální tlak skupiny“, který jednotlivce nutí „cítit“ to samé jako ostatní, aby se sami nevyčleňovali ze společného prožitku. A může

---

[7] Srov. Zygmunt Bauman, *Tekutá láska* (*Amor líquido. Acerca de la fragilidad de los vínculos humanos,* Fondo de Cultura Económica de España, Madrid 2005).

[8] Srov. Juan José Pérez-Soba, „Conversación junto al pozo. Cómo hablar de fidelidad al emotivista postmoderno“, in: *Scripta Theologica* 52 (2020), 170–173.

[9] Španělská biskupská konference, *Direktář rodinné pastorace ve španělské církvi* (*Directorio de pastoral familiar de la Iglesia en España,* Ediciones, Madrid 2003), 19.

[10] František, encyklika *Lumen fidei* (2013), 24.

dokonce využívat falešné nadpřirozené nebo mystické zážitky („falešný mysticismus“[11]), které zkreslují skutečný pohled na Boha, jako prostředků k ovládání svědomí a potlačování autonomie člověka nebo k páchání jiných druhů zneužívání, což je třeba považovat za zvláště závažné z morálního hlediska.[12]

b) Význam pocitů v duchovním životě

11. Pocity hrají v běžném lidském i duchovním životě významnou úlohu a jsou zásadní pro vnitřní život každého člověka. Křesťanská víra, zakořeněná ve vtělení, je nemůže ani opomíjet, ani ignorovat. Bůh se nás dotýká také skrze naše pocity, naši subjektivitu, naši intimitu, naši emocionalitu. Afektivní sféra tedy představuje zásadní oblast duchovního života, vztahu k Bohu i k druhým a také duchovního zrání člověka. Pocity však nemohou určovat celý nebo téměř celý křesťanský život, neboť součástí duchovní cesty je někdy právě absence pocitů.

12. Metody evangelizace, o nichž jsme hovořili, pomáhají objevit význam emocionální stránky křesťanského života. Vlivem osvícenské modernity se objevila tendence zdůrazňovat intelektuální nebo etické aspekty víry a považovat pocity ve zkušenosti víry za cosi okrajového. Lidová zbožnost a některé duchovní praktiky naopak živily spiritualitu více spojenou s city, představivostí a srdcem.

13. Vždy bude výzvou napomáhat k setkávání s Bohem, aniž bychom na jedné straně zneužívali emoce a na straně druhé podceňovali sílu víry, která je vyvolává. Bylo by to v rozporu se samotným Božím slovem, které důrazně zohledňuje citovou dimenzi vztahu mezi Bohem a člověkem.

14. Starý zákon popisuje Boží lásku k jeho lidu v mnoha úryvcích: například jako lásku matky, která se slitovává nad synem svého lůna (srov. Iz 49,14–15), jako lásku otce, který bere svého synka do náruče a pečuje o něj (srov. Oz 11,1.3–4) nebo jako lásku milého, který si svou milovanou vtiskne jako pečeť na své srdce (srov. Pís 2,2; 6,2; 8,6). Taková láska vyžaduje od člověka odpověď v podobě nového srdce, srdce z masa (srov. Ez 36,26).

15. V Novém zákoně přijímá vtělené Slovo také city lidské přirozenosti. V mnoha textech vidíme, jak se Ježíš slitoval nad těmi, kteří bloudili jako ovce bez pastýře (srov. Mt 9,36), prožíval úzkost a smutek v Getsemanské zahradě (srov. Lk 22,39–44; Mt 26,37), plakal nad Jeruzalémem (srov. Lk 19,41–44) i nad ztrátou svého přítele Lazara (srov. Jan 11,35), miloval své učedníky a nazýval je přáteli (srov. Jan 13,23; 15,15), hleděl s hněvem a cítil bolest nad zatvrzelostí srdcí druhých (srov. Mk 3,5) i nad tím, že se chrám proměnil v tržiště (srov. Mt 21,12–13; Mk 11,15–18; Jan 2,13–22) atd.[13] Jak říká svatý Augustin, Ježíš přijal i lidské city, aby je vykoupil: „Vzal na sebe tyto city lidské slabosti, stejně jako tělo lidské slabosti (…), aby se nikdo, koho v lidských pokušeních postihne zarmoucení a bolest,

[11] Srov. Pius XII., encyklika *Haurietis aquas* (1956), 28; František, *Dilexit nos* (2024), 86.

[12] Srov. Dikasterium pro nauku víry, *Normy pro postup při rozlišování údajných nadpřirozených jevů* (2024), 16; *Folio pro audienci u Svatého otce: „Falešný mysticismus a duchovní zneužívání“* (2024).

[13] Tyto texty doplňují druhou kapitolu encykliky papeže Františka *Dilexit nos* (2024), v níž se odkazuje na ty evangelní Ježíšovy skutky a slova lásky, které odrážejí Kristovo srdce (srov. č. 32–47).

nepovažoval kvůli tomu za vzdáleného od jeho milosti.“[14] Jak připomíná druhý vatikánský koncil, „tajemství člověka se plně vyjasňuje jen v tajemství vtěleného Slova (…) [On] plně odhaluje člověka jemu samému (…), protože lidská přirozenost, kterou přijal, v něm nebyla zničena, byla tím i v nás pozdvižena k vznešené důstojnosti“.[15] Není divu, že svatý Pavel doporučoval Filipanům: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš“ (Flp 2,5). Popírat tedy emoce v aktu víry by znamenalo zapřít lidskou přirozenost, kterou na sebe vzalo vtělené Slovo, dokonalý Člověk (srov. Ef 4,13), ten, který „lidskýma rukama pracoval, lidskou myslí přemýšlel, lidskou vůlí jednal, lidským srdcem miloval,“[16] a proto může uzdravit lidskou citovost z její neuspořádanosti, osvětlit ji a povznést. Jak uvádí encyklika *Dilexit nos* (2024): „Věčný Boží Syn, který mě nekonečně přesahuje, mě chtěl milovat i lidským srdcem. Jeho lidské city se stávají svátostí nekonečné a definitivní lásky.“[17]

> *Popírat emoce v aktu víry by znamenalo zapřít lidskou přirozenost, kterou na sebe vzalo vtělené Slovo, dokonalý Člověk (srov. Ef 4,13), ten, který „lidskýma rukama pracoval, lidskou myslí přemýšlel, lidskou vůlí jednal, lidským srdcem miloval“.*

c) Obnova srdce

16. Citovost, která je spolu s rozumem a vůlí podstatnou dimenzí lidské bytosti, zahrnuje emoce a pocity do pravdy o člověku, stvořeném „k Božímu obrazu a podobě“ (srov. Gn 1,26) a hluboce milovaném v realitě svého bytí. Jelikož se jedná o základní rozměr osoby, nemůže být z aktu víry vyloučen, neboť Bůh vychází vstříc každému člověku v celistvosti jeho bytí a mluví k němu od srdce k srdci. Srdce je totiž středem osoby, místem rozhodnutí, pravdy, setkání a smlouvy, místem, které může proniknout a poznat pouze Duch Boží.[18]

17. Učení posledních papežů je prostoupeno výzvou k obnově srdce v křesťanském životě. Již Pius XII. v encyklice *Haurietis aquas* (1956) o úctě ke Kristovu srdci varoval před nebezpečím naturalismu a sentimentalismu a představil srdce vtěleného Slova jako znamení a symbol trojí lásky, kterou miluje Kristus: lásky božské (jako Bůh), lidské duchovní lásky (láska jeho lidské vůle) a lásky smyslové (city a emoce).[19] Věřící tak byli vybízeni k dosažení harmonie lásky v Kristu. Významné jsou dále encykliky Jana Pavla II. *Redemptor hominis* (1979), která se vrací k lidskému rozměru tajemství Vykoupení, a zejména *Dives in misericordia* (1980), věnovaná Boží milosrdné lásce. Benedikt XVI. se o této otázce zmiňoval v několika svých encyklikách, zejména v *Deus caritas est* (2005), ale také ve *Spe salvi* (2007) a v *Lumen fidei* (2013), kterou společně napsali Benedikt XVI. a František a o které již zde byla řeč. V nedávné době papež František ve své encyklice *Dilexit nos* (2024) navrhl obnovit význam srdce v křesťanském životě, neboť – jak říká svatý Pavel – „jestliže ústy vyznáváš, že Ježíš je Pán, a v srdci věříš, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen“ (Řím 10,9). V srdci je „místo, kde u všech lidí, nehledě na jejich původ a životní podmínky, se uskutečňuje syntéza, kde se

[14] Augustin z Hippo, *Enarr. in Ps.* 87, 3.

[15] Druhý vatikánský koncil, pastorální konstituce *Gaudium et spes,* 22.

[16] Tamtéž.

[17] František, *Dilexit nos* (2024), 60.

[18] Srov. *Katechismus katolické církve,* 2563.

[19] Srov. Pius XII., encyklika *Haurietis aquas* (1956), 3, 15–16.

nachází pramen a kořeny veškerých dalších sil, přesvědčení, vášní a rozhodnutí každého člověka“.[20] Vše se sjednocuje v srdci, které je „jádrem každé lidské bytosti, jejím nejniternějším středem (…) [Je to] jádro celé osoby s její jedinečnou identitou, která sestává z duše a těla. Všechno je sjednoceno v srdci, ve kterém může sídlit láska se všemi svými duchovními, psychickými a také fyzickými složkami.“[21]

18. Skrze srdce, v němž se spojují citová a tělesná, racionální a intelektuální, stejně jako volní dimenze a angažovanost,[22] se prožitek víry stává celistvou událostí, která věřícímu umožňuje prohlásit: „Nalezla jsem miláčka svého srdce. Chopila jsem ho a nepustím ho“ (Pís 3,4). Jedná se o skutečnost, která vždy přetéká a přesahuje, dává předem okusit radost a světlo věčného života.

19. Citovost jako základní lidský rozměr v harmonii s rozumem a vůlí přesahuje pouhý sentimentalismus a osvobozuje víru ze sítí subjektivismu a emotivismu. Skutečná láska vždy vede k pravdě. Jak prohlásil papež Benedikt XVI.:

> Bez pravdy láska upadá v pouhý sentimentalismus. Stane se prázdnou skořápkou s možností libovolné náplně (…) Stává se kořistí nahodilých emocí a mínění subjektu (…) Pravda vysvobozuje lásku od úzkosti emotivity, která ji zbavuje vztahového a sociálního obsahu, a fideismu, který ji zbavuje lidského a univerzálního rozletu. V pravdě láska odráží osobní a současně veřejnou dimenzi víry v biblického Boha, který je zároveň ‚Agapé‘ i ‚Logos‘: Láska (*caritas*) a Pravda, Láska (*amor*) a Slovo.[23]

20. Věřit srdcem je tedy nejlepší protijed proti dvěma velkým nepřátelům duchovního života, na které poukázal papež František: neognosticismu a neopelagianismu. První z nich chápe spásu jako něco čistě vnitřního a uzavírá subjekt do imanence jeho vlastního rozumu nebo citů. Pelagianismus naopak zdůrazňuje radikálně autonomní charakter jedince, který se snaží dosáhnout spásy vlastními silami. To se mimo jiné projevuje samolibostí z dosažených plodů, posedlostí zákonem a okázalou péčí o liturgii, nauku a prestiž církve.[24]

Teologicko-pastorační kritéria pro rozlišování

21. Ve světle výše uvedeného tedy předkládáme několik kritérií, která mohou pomoci obohatit zkušenost víry v rámci nových evangelizačních iniciativ, jež se v poslední době objevily v oblasti prvního hlásání:

[20] František, encyklika *Dilexit nos* (2024), 9.

[21] Tamtéž, 21.

[22] Učení Jana Pavla II. v oblasti citovosti bylo velmi bohaté. Intenzivně rozvíjí chápání lidské lásky a přehodnocuje význam těla na pozadí teologické antropologie inspirované Božím slovem (viz 129 katechezí zaměřených na teologii těla, které Jan Pavel II. přednesl při středečních generálních audiencích v období od září 1979 do listopadu 1984).

[23] Benedikt XVI., encyklika *Caritas in veritate* (2009), 3.

[24] Srov. František, apoštolská exhortace *Gaudete et exsultate* (2018), 36, 57; Kongregace pro nauku víry, list *Placuit Deo* (2018), 3–4.

a) Skrze Krista, k Otci, v Duchu

22. Křesťanský život začíná „ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého“ (Mt 28,19), jak se děje při svátosti křtu. Je to trojiční víra, kterou církev předává a která se má vyznávat nejen ústy, ale také srdcem a rozumem.

23. Celým životem víry prostupuje Nejsvětější Trojice: modlitba směřuje k Otci skrze Syna v Duchu, liturgie je výsostně trojiční: „Skrze [Krista] a s ním a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha Svatého po všechny věky věků,“ církevní společenství je povoláno odrážet společenství Božích osob a také cíl křesťana je trojiční: spočívá v plné jednotě s Bohem Otcem, Synem a Duchem Svatým i s celým lidstvem. Proto je důležité, aby křesťanská modlitba neztrácela svou trojiční identitu[25] a aby první hlásání i procesy formace učedníků představovaly Ježíše Krista, kterého poznáváme skrze působení Ducha, zjevujícího nám tvář Otce. Jen tak lze zakusit plnost Boží lásky, „protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5).

b) Osobní rozměr

24. Jak upozornil papež Benedikt XVI., „na počátku křesťanského života není určité etické rozhodnutí nebo nějaká velká idea, nýbrž setkání s událostí, s Osobou, která dává životu nový obzor a tím i rozhodující zaměření“.[26] Víra se samozřejmě neomezuje na teoretický souhlas s určitými dogmaty, ale je to akt, jímž se celý člověk svobodně dává Bohu, který se nám zjevuje a dává se nám v Kristu. Také *Katechismus katolické církve* připomíná, že „nevěříme v nějaké formulace, ale ve skutečnosti, které jsou těmito formulacemi vyjádřené a kterých se ‚dotknout‘ nám umožňuje právě víra“.[27]

> *Víra se samozřejmě neomezuje na teoretický souhlas s určitými dogmaty, ale je to akt, jímž se celý člověk svobodně dává Bohu, který se nám zjevuje a dává se nám v Kristu.*

25. Jelikož Bůh vychází člověku vstříc v jeho celistvosti, vstupují do tohoto setkání také pocity, které jsou vlastní citové dimenzi lidské bytosti. Vybízíme proto, abychom se učili rozlišovat pocity v duchovním životě od velkých mistrů spirituality. Svatý Ignác z Loyoly povzbuzoval k rozlišování mezi stavy útěchy a zoufalství duše i k zaujetí postoje svaté lhostejnosti při volbě života s touhou sloužit Bohu jako prvnímu a hlavnímu cíli, kterému se vše další podřizuje.[28] Jiní, jako svatá Terezie z Ávily nebo svatý Jan od Kříže, prožili očištění smyslů v „nocích ducha“ nebo se, jako svatá Terezie z Lisieux a svatá Matka Tereza z Kalkaty, museli vyrovnávat s dlouhými obdobími duchovní temnoty.

26. Z toho všeho vyplývá, že je třeba být obezřetný vůči pocitům a emocím, které subjektu přinášejí jen pocit pohody. Kristus naopak volá, abychom na sebe vzali kříž a následovali ho. Víře založené pouze na příjemných a pozitivních pocitech se kříž

---

[25] Srov. Komise pro nauku víry při Španělské biskupské konferenci, *„Má duše žízní po Bohu, po živém Bohu“ (Žl 42,3). Doktrinální pokyny ke křesťanské modlitbě* (*«Mi alma tiene sed de Dios, del Dios vivo» (Sal 42,3). Orientaciones doctrinales sobre la oración cristiana,* 2019), 21–38.

[26] Benedikt XVI., encyklika *Deus caritas est* (2005), 1.

[27] *Katechismus katolické církve,* 170.

[28] Srov. Ignác z Loyoly, *Duchovní cvičení,* 169.

protiví. Křesťanský život ale nelze pochopit, aniž bychom měli podíl na kříži a na svém těle doplňovali Kristova utrpení (srov. Kol 1,24).

c) Objektivní rozměr víry

27. Setkání s Kristem zahrnuje také přijetí pravdy o jeho osobě a jeho poselství. Po Lazarově smrti říká Ježíš Martě: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i když umřel, bude žít a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky. Věříš tomu?“ Marta mu odpovídá: „Ano, Pane, věřím, že ty jsi Mesiáš, Syn Boží, který má přijít na svět“ (Jan 11,25–27). Setkání s Kristem není možné bez vyznání víry, pokud se bere v úvahu jen subjektivní aspekt, ale neprohlubuje se obsah víry a nauka. Základním prostředkem, který umožňuje integrovat do lásky pravdu, je formace. Pokud akt víry jako osobní přilnutí ke Kristu ztratí svou hlubokou jednotu se spasitelnou pravdou, kterou nám on přinesl, stává se z něj akt prázdný a slepý.

28. Emoční prožívání víry se musí zakládat na objektivní pravdě *kérygmatu,* jehož obsah se nachází v Božím slově, jak ho předává a vykládá církev. Je to pro nás pobídka, abychom se odhodlaně zasazovali o komplexní a trvalou formaci, která zahrnuje všechny dimenze člověka (intelektuální, citovou, vztahovou i duchovní).[29] S těmi, kdo prožili první obrácení k Pánu, je zvláště vhodné zahájit katechumenátní cestu a formační proces učednictví a doprovázení při zrání ve víře.

d) Církevní rozměr

29. Ze samotné logiky vtělení vyplývá, že setkání s Bohem je vždy zprostředkované. Ježíš Kristus, prostředník spásy, stále vychází člověku vstříc skrze hlásání slova, slavení svátostí a službu bratřím v církvi. Není možné získat přímou a individualistickou zkušenost nebo poznání Boha. Nikdo se nestal křesťanem sám od sebe ani není věřícím sám o sobě. Věříme díky tomu, že nám někdo řekl o Pánu a předal nám víru církve v rámci rodiny, farnosti, skupiny nebo církevního hnutí. Samo vyznání víry je aktem současně osobním i církevním, takže když křesťan říká „věřím“, říká zároveň „věříme“, jak to dosvědčuje i nicejské vyznání ve své řecké verzi, a tak zdůrazňuje církevní rozměr aktu víry.

30. Toto „věříme“ přitom neznamená uniformitu. Jednotu v nezbytné rozmanitosti velmi výmluvně popisuje pavlovský obraz Kristova těla. Všichni, ačkoli jsme různí, tvoříme údy jediného těla, jehož hlavou je Kristus (srov. 1 Kor 12,12; Ef 1,18), a to tak, že rozmanitost není s jednotou těla v rozporu, ale obohacuje ji: „Dary jsou sice rozmanité, ale je pouze jeden Duch. A jsou rozličné služby, ale je pouze jeden Pán“ (1 Kor 12,4–5). Skutečné prožívání víry v rámci církve totiž neabsolutizuje charisma vlastní skupiny, ale staví je do služby jednotě církve, a zároveň nevylučuje jiná charizmata, ale oceňuje bohatství, které přinášejí celku. Totéž lze říci i o evangelizačních metodách: žádná z nich se nemá považovat za absolutní a je třeba připustit, že to, co slouží jedněm, nemusí být nutně platné nebo užitečné pro druhé.

31. Je důležité ocenit schopnost těchto nových evangelizačních iniciativ integrovat se do života ve společenství. Jak uvádí Druhý vatikánský koncil, „tato charizmata se mají

[29] Srov. XVI. zasedání biskupské synody, *Závěrečný dokument* (2024), 143.

přijímat vděčně a radostně – ať už jsou oslnivá, či jen prostá a běžná – neboť jsou potřebám církve zvlášť přiměřená a užitečná“. Nicméně „posouzení jejich pravosti a řádného používání náleží církevním představeným; jim zvláště přísluší nezhášet oheň Ducha, ale všechno zkoumat a držet se toho, co je dobré (srov. 1 Sol 5,12 a 19–21)“.[30] Bude tedy znamením ekleziality, pokud se tyto nové metody podrobí rozlišování biskupské autority a příslušných diecézních orgánů.

32. Plody nových metod evangelizace tak lze měřit podle jejich schopnosti integrovat do společenství a probouzet otázku po vlastním povolání a poslání v církvi a ve světě („Pro koho tady jsem?“) – podle jejich schopnosti vytvářet a doprovázet různá povolání, která Duch Svatý v těle církve vzbudil (srov. 1 Kor 12,11).

> *Plody nových metod evangelizace lze měřit podle jejich schopnosti integrovat do společenství a probouzet otázku po vlastním povolání a poslání v církvi a ve světě („Pro koho tady jsem?“).*

e) Etický a charitativní rozměr

33. Skutečné setkání s Kristem nejen proměňuje vnitřní život věřícího, ale také ho vede ke konkrétnímu závazku vůči církvi i světu. Víra nemůže zůstat jen emotivním prožitkem, ale promítá se rovněž do lásky k těm nejchudším, do svědectví a služby, které proměňují svět, když v něm zviditelňují hodnoty Božího království. Pokud se nedokážeme dotknout „těla těch nejposlednějších mezi námi“, nejsme věrní evangeliu.[31] Křesťanské srdce je „vnímavé srdce“ – vidí, kde je zapotřebí lásky, a podle toho pak jedná.[32]

34. Tento rozměr víry osvětluje mnoho textů Božího slova. Mezi nimi například slova apoštolů Jana a Jakuba: „Říká-li kdo: ‚Miluji Boha,‘ ale přitom nenávidí svého bratra, je lhář. Neboť kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí“ (1 Jan 4,20). „Stejně tak je tomu i s vírou: když se neprojevuje skutky, je sama o sobě mrtvá“ (Jak 2,17). Právě proto se pak závazek vůči církvi a světu, ať už uskutečňovaný v rodině, v zaměstnání, ve společnosti, ve veřejném životě, vůči nejchudším a nemocným, v obraně lidské důstojnosti, v prosazování míru nebo v péči o stvoření, stává kritériem rozlišování při posouzení autenticity víry i těchto nových církevních iniciativ.

f) Celebrativní rozměr

35. Věřící navíc musí pečovat o celebrativní rozměr víry prostřednictvím živé liturgie, v níž se komunitně slaví darované setkání s Kristem. Díky tomu se život věřícího, podpíraný modlitbou, skrze Boží milosrdenství stává obětí „živou, svatou a Bohu milou“ (Řím 12,1).

36. Evangelizační iniciativy se musí vyvarovat toho, aby podporovaly odtrženou „spiritualistickou“ modlitbu nebo intimistické a efektní liturgické obřady. Hrozí totiž nebezpečí, že se liturgie zredukuje na pouhý „devocionalismus“, který upřednostňuje

---

[30] Druhý vatikánský koncil, dogmatická konstituce *Lumen gentium,* 12.

[31] Srov. Lev XIV., apoštolská exhortace *Dilexi te* (2025), 48.

[32] Srov. Benedikt XVI., encyklika *Deus caritas est* (2005), 31.

sentimentální subjektivismus před rozměrem komunitním, objektivním a svátostným.[33] V některých kruzích lze zaznamenat nadměrné využívání emocionálních prvků, včetně praktik uctívání Eucharistie mimo mši svatou, které zkreslují a vytrhávají z kontextu vlastní smysl adorace Nejsvětější svátosti. Eucharistická adorace, jak soukromá, tak veřejná, totiž prodlužuje a prohlubuje to, co se odehrálo v liturgické slavnosti, neboť uctíváme toho, koho jsme přijali.[34] Tento vnitřní vztah vybízí k péči o komunitní rozměr eucharistické adorace, neboť osobní vztah s Ježíšem ve svátosti uvádí věřícího do společenství s celou církví, když mu připomíná, že také on je součástí těla Kristova.[35] Skutečně církevní smysl eucharistické adorace proto vyžaduje dodržování a věrnost liturgickým předpisům,[36] což brání subjektivismu i svévolnosti forem eucharistického uctívání a také užití prvků, které nejsou v souladu s liturgickými předpisy. To vše s sebou pak nese výzvu zajistit jak věřícím, tak vysvěceným duchovním kvalitní liturgickou formaci, která pomůže zasadit slavení eucharistie, a zejména té nedělní, do centra osobního, společenského i církevního života.[37]

37. Krása liturgie není pouze formální, ale je to hluboká krása, která vychází ze svátostného setkání s Božím tajemstvím. Proto musí být liturgie mystagogická a prostřednictvím slov a gest nás má přivádět k Bohu a pomáhat nám, abychom před ním žasli a pohroužili se do jeho krásy.

> *Vyzýváme k přijetí víry v celé její šíři a rozměrech i k tomu, abychom dokázali uznat a docenit význam emocí a pocitů v rámci zdravé citovosti v prožívání víry, což každému umožní dospět k proměňujícímu setkání s Kristem „od srdce k srdci“.*

S pastýřským srdcem

38. Se skutečně pastýřským srdcem tedy my, biskupové Komise pro nauku víry při Španělské biskupské konferenci, vyzýváme k přijetí víry v celé její šíři a rozměrech i k tomu, abychom dokázali uznat a docenit význam emocí a pocitů v rámci zdravé citovosti v prožívání víry, což každému umožní dospět k proměňujícímu setkání s Kristem „od srdce k srdci“.

39. Rozjímejme o Panně Marii, v níž se akt víry uskutečňuje dokonale. Přijala zvěst archanděla Gabriela a dala mu svůj souhlas slovy: „Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!“ (Lk 1,38). A protože uvěřila, prohlašují ji všechna pokolení až do dnešních dnů za blahoslavenou (srov. Lk 1,45).

---

[33] Srov. František, apoštolský list *Desiderio desideravi* (2022), 28.

[34] Srov. Jan Pavel II., encyklika *Ecclesia in Eucharistia* (2003), 25; Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, instrukce *Redemptionis sacramentum* (2004), 134; Benedikt XVI., apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis* (2007), 66.

[35] Srov. Benedikt XVI., apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis* (2007), 68.

[36] Srov. Posvátná kongregace pro bohoslužbu, *Římský rituál. Obřady svatého přijímání a uctívání eucharistického tajemství mimo mši svatou* (1973), 82–100.

[37] Srov. František, apoštolský list *Desiderio desideravi* (2022), 34–47.

Tato doktrinální nóta byla schválena biskupy, členy Komise pro nauku víry při Španělské biskupské konferenci, během CCLXV. zasedání 20. února 2026.

Předseda: **Mons. Francisco Conesa Ferrer,** biskup diecéze Solsona

Místopředseda: **Mons. Ramón Valdivia Giménez,** pomocný biskup arcidiecéze Sevilla a apoštolský administrátor diecéze Cádiz a Ceuta

Členové:

Mons. Ernesto Brotóns Tena, biskup diecéze Plasencia

Mons. Daniel Palau Valero, biskup diecéze Lérida

Mons. Eloy Alberto Santiago Santiago, biskup diecéze San Cristóbal de La Laguna (Tenerife)

Mons. José María Yanguas Sanz, biskup diecéze Cuenca

Mons. Francisco Javier Martínez, emeritní arcibiskup arcidiecéze Granada

Mons. Jesús E. Catalá Ibáñez, emeritní biskup diecéze Málaga

Mons. Demetrio Fernández González, emeritní biskup diecéze Córdoba

Mons. Adolfo González Montes, emeritní biskup diecéze Almería

Mons. Luis Quinteiro Fiuza, emeritní biskup diecéze Tuy-Vigo

Mons. Javier Salinas Viñals, emeritní pomocný biskup arcidiecéze Valencia

Sekretář: **P. Rafael Vázquez Jiménez**

Stálá rada Španělské biskupské konference schválila zveřejnění této nóty při svém CCLXXII. zasedání, které se konalo ve dnech 24. a 25. února 2026.